СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 179. Джерзі Ситі, Н. Дж., понеділок, 3-го серпня 1936. — VOL. XLIV. No. 179. Jersey City, N. J., Monday, August 3, 1936. THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ У КАНАДІ

КВЕБЕК (Канада). — Цими днями президент Рузвелт відвідав Канаду. Канадійські власти зустріли його з великими почестями, немов короля. Крім вуличних декорацій, орхестр, почесних сторожей, що їх віддавав королівський полк, віддано теж на честь президента 21 стрілів з гармат. Візита ця має глибоке політичне підложжя. В Европі щораз більше готуються до війни. На випадок війни Велика Британія була би звязана европейськими справами й не моглаб давати Канаді належної опіки. Такої опіки Канада шукає в Америці.

ВИБОРЧА ГАРЯЧКА.

ВАШИНҐТОН. — Честер Болтон з Клівленду, голова конґресового републиканського комітету, сказав Ландонові, що з кожним днем надії на перемогу для републиканців зростають. Він не тільки певний, що вийде републиканський президент, але й що більшість у конґресі здобудуть републиканці. У відповідь на це демократичний конґресмен Бенкгед сказав, що це виключене, щоб у наступних виборах демократи щонебудь втратили. Навпаки, демократи навіть здобудуть більше місць, ніж мають тепер.

РОЗЛАД У РОБІТНИЧИХ РЯДАХ.

ВАШИНҐТОН. — Предсідник Американської Федерації Праці Вілієм Ґрін заявив, що він зі свойого боку готов усе зробити, щоб полагодити конфлікт у середині Федерації. Як відомо, конфлікт повстав між професійними юніями і промисловими. Над останіми панує Джан Луис. Промислові юнії є в меншості, одначе за ніяку ціну не хотять уступити професійним юніям. Тепер Ґрін каже, що готов навіть сам уступити зі свого становища, щоб залагодити це роздвоєння. Та на залагоду в той спосіб мала надія. Правдоподібно Федерація Праці таки усуне зі свойого складу професійні юнії.

ХОТІВ БИ КОНФІСКУВАТИ ВВЕСЬ ЗАРОБІТОК.

ШІКАҐО. — Конґресмен Вілієм Лемке, який з ново-утвореної „партії злуки" кандидує на президента Злучених Держав, сказав, що він, коли вийде президентом, буде накладати на великі підприємства такий податок, який забирав би їм увесь зиск, що сягає понад $500,000 річно. Запитаний про промову републиканця Накса, Лемке відповів: „Лише слова і більш нічого. Нам не цікаво знати, звідки він приходить, тільки куди він прямує".

КРІВАВА ДРАМА В РОДИНІ.

БЕЙОН (Ню Джерзі). — Тут розігралася в родині багачів Мек Найтів крівава драма: 18-літній хлопець Доналд Вайтмен залицявся до 17-літньої доньки Мек Найтів. Та мати доньки була проти того залицяння. В пятницю вечором, коли Вайтмен відвідав Мек Найтів, прийшло між дітьми і матірю до суперечки, в якій хлопець зарубав на смерть матір. Після цього діти втекли автомобілем, одначе по дорозі поліція їх зловила. Зпочатку Вайтмен узяв на себе вину, одначе пізніше змінив зізнання і всю вину зложив на дівчину. Дівчина заперечує це і каже, що то він убив її маму, завдаючи їй чотири удари сокирою.

ПОГРОЖУВАВ ШЕРЛІ ТЕМПЕЛ.

ҐРЕНТ (Небраска). — Поліція арештувала 16-літнього хлопця Стерлінґа Павела за те, що він вислав на адресу маленької фільмової зірки Шерлі Темпел листа з погрозами. У цьому листі він домагався $25,000, а коли ці гроші не будуть доручені, писав він, то життя Шерлі знайдеться в небезпеці. Та поліція скоро віднайшла молодого бандитського кандидата і його арештувала.

ПОПОВНИВ САМОГУБСТВО В ТЮРМІ.

СЕЙН ПОЛ (Мінесота). — У стейтовій тюрмі поповнив самогубство бувший власник нічного клюбу, Джан Пайфер. Недавно його засудили за участь у схопленні багатого власника броварів, Гема, на трицять літ тюрми. Пайфер мабуть прийшов до переконання, що життя в тюрмі не цікаве, і зажив отруї.

ВНИЗУ СПЕКА, А ВГОРІ ЗИМА.

НЮАРК (Ню Джерзі). — Летуни, що повернулися з Шікаґо, донесли, що в пятницю рано над східньою частиною стейту Ню Джерзі 12,000 стіп угорі шаліла буря з сніговицею. Сніг перепадав з одної хмари на другу. Було так холодно, що в літаку замерзла вода. В той час унизу було зовсім тепло, а навіть душно.

ПОЛЮЮТЬ НА МУРИНА.

ЕНІСТОН (Алабама). — Стейтова поліція, враз з хмарами добровольців, вже третій день безуспішно шукають одного мурина, що нібито знасилував білу жінку. Перешукують усі гори і ліси, одначе дотепер без успіху. Рівночасно інші поліцаї мусять день і ніч стеретти місцеву дільницю муринів, щоб не допустити до лінчів невинних людей.

НОВІ „КОСЦЮЛКИ" І „ДОМИ ЛЮДОВЕ".

В Зборові відбулося зібрання делеґатів комітету будови „домуф людових", костелів і каплиць. Місцевий староста Коцул, що є куратором цього комітету, зложив звідомлення з діяльности, з якого довідуємося ось що: Нові костели будують: у Ярчівцях, Реневі і Ратищах. Нові каплиці: в Кудинівцях, Конопинці, Чистопадах, Серетці, Жабині, Норпинцях, Зборові та в Бзовиці. „Доми людове" будують: у Білокерниці, Пресівцях, Гукалівцях, Пустоголовах, Волчківцях і в Млинівцях. Також в Озерянах ухвалили дідичі бучацького повіту вибудувати „дом людови", а в Кривчі Горішнім, борщівського повіту, відбулося недавно посвячення угольного каменя під „дім людовий" ТШЛ. У Пшеничниках, станиславівського повіту і в Дмитровичах, львівського повіту, посвячено новий людовий дім, вибудуваний заходом Т. Ш. Л. — Дивно при цьому виглядають такі майже щоденні факти, що деякі наші селяни просять роками дозволу заложити у себе дитячий садок, але не можуть такого дозволу дочекатись.

СМЕРТЬ ВІД НОЖИЦЬ.

Марія Конопельна в Борщеві посварилася зі своїм шваґром Михайлом Бакалярчиком. Підчас суперечки вдарила свого шваґра ножицями в груди так нещасливо, що Бакалярчик по кількох хвилинах помер.

ВИМОРДУВАЛИ ЦІЛУ ЖИДІВСЬКУ РОДИНУ.

Два кільометри за Переволоками, коло Бучача, знайшли на дорозі вимордувану цілу родину. На возі лежав труп 12-літнього Лейби Поляка, недалеко від воза лежав труп матери, дитини Ґітлі та батька Самуїла. Ствердили, що вбивства доконано молотком до товчення каміння. Поліція веде доходження, які дуже утруднені, бо сліди вбивників затерті юрбою, яка приходила оглядати місце вбивства.

ОВОЧІ ОСВІТИ.

300 учителів поляків із Познанщини, що скінчили семинарії в 1930—2 рр., мають від вересня дістати посади на Волині, на Поліссі й на Виленщині! Можна уявити собі, як вони вчитимуть наші діти, не знаючи їх рідної мови.

„НЕПРИГОТОВАНА" КАСА.

Громадська панцирна каса з Зеленій, надвірнянського пов., була мабуть „неприготована" на гостину злодіїв-вломників, що, розпоровши її „раком", забрали з неї 1,650 зл.

ЖОРСТОКИЙ САМОСУД НАД ЗЛОДІЄМ.

В селі Сецехів, пов. Ольшулв сполошили злодія, що закрався був до одного господаря. За ним пустилася погоня і зловила три кільометри від місця крадіжу. Відобравши йому револьвер, юрба, зложена з 300 людей, так побила його камінням і колами, що він на місці вмер. Імени й назвища злінчованого злодія покищо не устійнили.

ГАРКАВЕНКО ОДЕРЖАВ У ЛЮБЛИНІ ПЕРШУ НАГОРОДУ ПОЛЬЩІ НА 1936 Р.

Змагання йшли від початку травня ц. р. і закінчилися 22. червня ц. р. Фінальове змагання мав Гаркавенко з сильним німцем Петерсоном. Було це найгарніше з усіх змагань. Зразу мав навіть перевагу німець, але Гаркавенко не дав собі видерти першенства і, використавши пригожий момент, кинув несподівано Петерсена на лопатки. Переможця українця Гаркавенка нагородила публика довготревалими оплесками і обох борців обкидала цвітами. Так Гаркавенко, що мав першу нагороду Европи, одержав тепер першу нагороду Польщі на 1936 р. Опісля в присутности публики роздано переможцям дипльоми.

ВОЙОВНИЧИЙ ВІЙТ.

Ще не затерлась у памяті мешканців Косова, чортківського повіту, справа збройного нападу на ґр.-кат. священика о. Михайла Вовчука 26. травня і вже знов треба записувати свіжий подвиг косівського „лицарства", цим разом на рахунок місцевого війта, Йосифа Дреліковського. 21. червня 1936. вертався місцевий Луг під проводом Івана Леґанчука із вправ. Як тільки відділ зрівнявся з польською читальнею, вибіг з неї Дреліховський і приказав Леґанчукові стримати відділ, що цей і зробив. Дреліховський запитав Леґанчука, чи має він дозвіл від староства на перемарш Лугу чвірками. На вияснення висипався Дреліховський з грубою, нецензурною лайкою на голову Повітового Лугу у Чорткові, причім виразно зазначив, що всі вжиті ним лайливі вислови торкаються маґістра Василя Шкварка. Крім цього почав бити Леґанчука по лиці і казав Лугові розійтись. Це не перший такий виступ п. війта супроти мешканців волости. Не краще поводився він у приділених до косівської волости громадах, як Скоморошу, Звинячі і ці виступи були свого часу предметом судових розправ, одначе завдяки амнестії справи ті припинено, а п. війт дальше безкарно гуляє. Голова Повітового Лугу м-р Василь Шкварок і п. Леґанчук внесли скаргу до городського суду в Чорткові, а Повітовий Луг предетавив справу Повітовому Старостві у Чорткові та Команді Великого Лугу у Львові.

КУЛЬТУРНИЙ РІВЕНЬ СОВЕТСЬКОГО СТУДЕНТСТВА.

Співробітниця „Ізвестій" Стогова поміщує в числі з 27-го червня ц. р. песимістичні думки про советське студентство. При контролі загального знання в одній вищій школі в Москві студенти давали такі відповіди, що „французька револьуція була в році 1732", Іліяду написав якийсь „Адисей", „Неро був давним богом" і т. д. Про Сократа відповіди були ріжні: одні говорили, що він був провідником паризької комуни, інші, що астрономом. Більшість студентів не чула ніколи про Шекспіра, Ґетого і Дантого. Один студент написав щиро в анкеті: „Культурного рівня не маю".

ТРАГЕДІЯ КРАЙНЬОЇ НУЖДИ.

Столяр Станислав Котовський, що з жінкою й пятьма дітьми мешкав при Львівській вулиці у Львові, знайшовшися в крайній нужді, рішив позбавити життя себе, жінку й діти. Подруги, порозумівшися з собою, напилися сільного квасу й поклавши дітей спати, напалили в хаті камяним вуглям та заткали піч. Сусіди завважили ранком, що з хати Котовських добувається чад, і, виваливши двері, ввійшли до середини. Тут застали обоє Котовських у безпритомному стані. Діти були вже поважно зачаджені. Усіх нещасних перевезено до шпиталю. Котовських ледви чи вдасться врятувати. Щодо дітей, є ще надія вдержати їх при життї.

ЧОГО ТО ВЖЕ НЕ ҐРАБЛЯТЬ.

На дорозі з Маріянки до Ходачкова Великого в Тернопільщині напали невідомі люди на Йосифа Цісика й забрали йому кіш полуниць вартости 6.20 зл. Того самого дня на дорозі Кізлів-Маріянка напали два бандити на селянина Степана Лощишина й забрали йому... хустинку до носа та цукорки за 30 ґр., куплені на торзі для дітей. При нападі бандити стріляли й постріляли Лощишина в груди.

ДВОБІЙ НА НОЖІ.

Перед кількома днями прийшло на вулиці в Бродах до бійки між Йосифом Манюлою, столярем, і Натаном Марковичем, слюсарем. Оба кинулися на себе з ножами. У висліді Маркович згинув на місці, а Манюлу відвезли тяжко раненого до шпиталю.

ТРАҐІЧНА ПОЇЗДКА КАЮКОМ.

Підчас їзди каюком потонула у Вислі Олена Друждж, яка щойно три тижні тому вийшла замуж. Нещасна вибралася на прогульку з пятнацятьлітнім хлопцем, що не вмів добре кермувати каюком. Каюк перехилився і Дружджова впала до води. Хлопець вирятувався, вчепившись перевернeного човна.

СЕЛЯНИ НА БАРИКАДАХ.

Недалеко Вильна в місцевості Волокумпії дійшло до непорозуміння між селянами й автобусовим товариством. На бажання літників продовжено автобусову лінію. Дорога йшла між полями і страшні хмари піску й пороху осідали на збіжжя. Селяни запротестували, але коли це не помогло, поставили впоперек дороги фіри, затримуючи автобуси. Власники автобусів мусіли закликати до помочі поліцію.

ПЕРША ЖІНКА ПРОКУРАТОРОМ У ПОЛЬЩІ.

В польському судівництві відписано вперше іменування жінки на становище прокуратора. Аплікантка варшавського окружного суду, п. Хоецька, стала асесоркою у прокуратурі. Тим способом отворено жінкам доступ до прокураторського уряду.

ВІДУКРАЇНЩЕННЯ ШКОЛИ В СОВЕТСЬКІЙ УКРАЇНІ

ЛЬВІВ. — На повищу тему пише Ст. Сірополко в старокраєвім часописі „Новий Час". Читаємо там ось що:

„Сучасний народній комісар освіти в советській Україні, В. Затонський, поставив своїм завданням „виправити націоналістичні перекручення", яких, мовляв, допустився його попередник М. Скрипник своєю політикою примусової українізації шкіл. З цією то метою вирішив В. Затонський відукраїнщити школу. Насамперед послідовно зменшують скількість українських шкіл на рахунок збільшення числа російських шкіл, або двомовних шкіл, українсько-російських. Досить сказати, що в першім році керування В. Затонського комісаріятом освіти (1933-4 шкільного року) скількість українських шкіл зменшилася на 270. Цей процес треває далі".

Потім пише Сірополко про те, як в українських школах підсилено вивчення російської мови, як установлено новий навчальний плян, згідно з яким в українських школах діти мають вчитися російської мови від третьої кляси початкової школи. Підкреслюється теж, що „ізоляція від російської культури є виразне націоналістичне перекручення". Видають спеціяльні інструкції, як навчити українських дітей говорити „живою, яскравою, образною" російською мовою. Усіми засобами старається уряд усунути „штучну барієру" між українською та російською мовою. З цією метою народній комісаріят просвіти завів в українських школах чужу термінольоґію, що здавна вживається в російських школах (наприклад: елемент зам. первень, сеґмент зам. відрізок, клімат зам. підсоння, і т. д.), а також установив новий український правопис, пристосовуючи його до російського правопису. Затонський намагається тим чином ліквідувати українську школу, добачуючи в ній одно з могутніх джерел „українського націоналізму" як головної небезпеки пролетарського інтернаціоналу.

„СИНЯ КВІТКА" ПОЯВИТЬСЯ НА СЦЕНІ.

ЛЬВІВ. — Дмитро Николишин, відомий автор кількох пес, викінчив свою останню працю п. з. „Синя квітка", до якої музику написав композитор Микайло Гайворонський. Тема песи взята з часу наших визвольних змагань — з 1918 р. Переливаються в ній мотиви стрілецьких пісень.

„ЯСНОВЕЛЬМОЖНА ПАНІ КОЧУБЕЇХА".

ЛЬВІВ. — Такий є наголовок історичної родинної траґедії на 5 дій, написаної відомим письменником Спиридоном Черкасенком. Постать геройки, як і її відношення до Мазепи, поставлені в трохи відмінному, ніж дотеперішнім, світлі. Драма буде виставлена в найближчому часі в театрі Йосифа Стадника.

В ПОЛЬЩІ ПОВНО СТРАЙКІВ.

ВАРШАВА (Польща). — Згідно з повідомленнями польської преси в цілій Польщі вибухають щораз нові страйки робітників, що домагаються підвищки платень і заключення збірної умови.

НЕ ПОВЕЗЛО АМЕРИКАНСЬКІЙ ПОЛЬЦІ.

ЛЬВІВ. — Як подає „Новий Час", прибула до Львова американська прогулька, а з нею 64-літня Ю. Кузьмінська з Філядельфії, що вибралась оглядати Високий Замок. У хвилині, коли з трудом вийшла на курган Люблинської Унії, під впливом завороту голови впала й злетіла аж наділ. Тяжко потовчену повезли до лічниці.

ПРОТИ РАДИКАЛЬНОЇ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ.

ЛЬВІВ. — Польська консервативна преса остерігає польський уряд перед поганими для Польщі наслідками, коли держава візьметься за „радикальну розвязку голоду землі на селі".

ВЖЕ ГОТОВЛЯТЬСЯ ВИСЕЛЮВАТИ УКРАЇНЦІВ.

ЛЬВІВ. — Доходять вісти з пограничної української смуги, що польські державні чинники запитують українськіх селян, чи вони „дуже привязані до цієї місцевости". Тим вони дають до пізнання, щоб селяни самі згодилися на те, щоб їх забрати з української землі. Це наслідки польського проєкту про охорону границь Польщі.

В ПОЛЬЩІ ГОДІ ЧОМУНЕБУДЬ ДИВУВАТИСЯ.

ВАРШАВА. — В повищий спосіб висказується „Варшавскі Дзеннік Народови" про теперішній польський режім, який уже знову змінив конституцію і надав ґенералові Ридз-Сміґлому спеціяльні права, зробивши його „першим співробітником президента", якому підлягає цілий уряд. Є це стан, пише згадана польська ґазета, невідомий в устрою ніякої з існуючих держав; але в умовинах, у яких приходиться жити в Польщі, „годі взагалі чомунебудь дивуватися".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Ente_d as d Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

A cepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Ред. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

А ЩО ДОПЕРВА З НАШОЮ МОЛОДДЮ!

Про нашу молодь уріднім краю чуємо багато, але здебільша ті відомости відносяться до того, що відграваеться перед польськими судами. Значить, бачимо ту молодь головно з її громадської роботи, чи з революційної, з її національного напруження, зверненого в сторону нашого національного ідеалу. І знаємо, що в звязку з діяльністю цеї молоді підносяться в краю і тут в Америці т. зв. „тверезі" голоси, що то бідкаються, що ця молодь так марно пропадає, що вона мало вчиться, що мало знає, та що взагалі представляється — мізерно. І тому, кажеться в тих голосах, не диво, що та молодь дається „баламутити", що слухає „фашистівських вождів", що падає їх жертвою.

Треба тільки читати „Народну Волю", щоб таке почути, щоб переконатися, як та духова й моральна скрентонська мізерія розправляється ось так легенько з найідейнішою частиною нашої молоді в краю. Для цеї мізерії зо Скрентону, що затратила зрозуміння людей з дійсно ідейними почуваннями, являється „мізерним" те, що в інших народів є величнім. Щобільше, для неї, що сита, нема найменшого розуміння навіть для соціяльного підкладу, що є теж тим важним чинником, який попри національні ідеали заганяє нашу молодь у революційні лави, що заставляє її нераз допускатися вчинків, які холодне розумування моглоб вважати нерозумними.

Вкінці, якщо є кріза з молоддю в цілім світі, то чи в нас може бути інакше?

Ось приходить нам на думку те, що недавно писала польська преса з приводу самогубства молодої польки, студентки університету ім. Пілсудського. Ось початок письма цеї студентки, написаного перед самим самогубством:

„Поповнюю самогубство, бо не всилі довше боротись. І, як більшість теперішньої молоді, думаю, що мене не треба. Нема місця для мене".

Так пише польська студентка, що, як виходить з листа, мала можливости старатися про якусь працю для себе навіть серед впливових людей. І вона, хоч має освіту й потрібні кваліфікації; хоч, як пише, і молода, здорова й охоча до праці — тої праці знайти не може. А, не маючи сили далі боротися, — заживає отруї.

Польська суспільність, застановляючись над цею подією, пробує ввійти в цілу глибину цеї трагедії. Не винує за те молоді, а тільки винує державу, чи старше громадянство, чи хочби устрій. А в нас наша моральна і духова мізерія навіть не в силі відчути трагедії тих наших молодих, що вже давно могли були зажити отруї, як та молода полька, але її не зажили, а навіть у тих, таких страшних для української молоді обставинах знаходять настільки сили, щоб жити і боротися за — ідею. Наш нарід їх розуміє, а тільки ті, що з Гуляйполя, не годні зрозуміти правдивої посвяти. І тому судять інших відповідно до своєї духової — мізерії.

„ОБОРОНЦІ" ДЕМОКРАТІЇ

Демократія знайшлася нині у дійсно великій небезпеці. Бо почали обороняти її ті, які фактично все старалися підкопати демократичний устрій, а завести клясову диктатуру. Це ніхто інший, а... большевики. Ті самі большевики, які у себе вдома жорстоко знищили всякі свобідні політичні вияви, які силою вирвали людям з душі релігію, які поламали найелементарніші права одиниці, навіявши всіх німим жахом чрезвичайки. Ось ті самі большевики беруться нині охороняти нещасну демократію перед небезпекою, перед — фашизмом.

Знаємо, що в останніх тижнях большевицькі агенти і їх союзники тарабанять по цілім світі про те, що в Советах наступила зміна, що там є рішучий зворот у бік демократії, що там змінено конституцію, що людям дозволено тайно і рівно голосувати на провідників...

Все це тільки черговий, зручно придуманий московсько-большевицький блоф. Бо яка користь з цього, що большевики позволили людям тайно голосувати, коли не позволили їм рівночасно творити інших політичних партій, та не позволили видвигати власних кандидатів на провідників? Яка користь з тайного і свобідного голосування, коли на голосових бальотах стоять тільки ті кандидати, яких поставив диктаторський режім? Хіба серед тих відносин люди можуть вибрати когось іншого, ніж того, що його поставила влада?

Засипавши в той спосіб піском очі заграничній публичній опінії, большевики, нібито в імя демократичних принципів, розпочали боротьбу з фашизмом, гітлеризмом і націоналізмом. Ясно, що тут не йде про демократію, ні про горожанську свободу, ні про терпіння людей. Бо колиб про те їм дійсно йшло, то в першій мірі вони дали би свободу власним людям. Тимчасом їх домашня свобода виглядає ось так: коли хочеш голосувати на наших кандидатів, то голосуй; а коли не хочеш, то не мусиш...

Тим своїм черговим блофом большевики хочуть у своїй заграничній пропаганді захопити зручні позиції. З одного боку вони хочуть відвернути увагу публичної опінії від справжньої большевицької небезпеки, що грозить західній цивілізації, а з другого боку хочуть звернути всю лють загалу в бік фашизму і націоналізму, що є найбільшим ворогом большевизму. В цьому відношенні їм теж багато допомагають ріжні соціялісти зпід стягу II. Інтернаціоналу.

Наше становище до фашизму і гітлеризму було вже нераз вияснене. Та тут іде нам про те, чи справді фашизм і гітлеризм є загрозою для всесвітньої демокартії.

Перш за все, застановімся над тим, що властиво означає слово „демократія"? Під тим словом ріжні групи розуміють що інше. Бувший президент Гувер недавно сказав, що „консерватизм, лібералізм, чи радикалізм, не означали би нічогісько, як би ми що години не означали, що ми під тими поняттями розуміємо".

„Демократія" це зложене грецьке слово, яке складається з „демос", нарід, і „кратео", паную. Разом воно буквально означає „народовластя". І тому політична система, в якій панує воля народу, називається „демократія".

Одначе ми знаємо, що воля народу не може проявитися безпосередньо від 20 чи 40 міліонів людей. Вона може проявитися тільки через провідників. Тому найголовнішою рисою демократичної системи є це, що вона має таких провідників, які вірно відбивають волю народу.

Одначе в практиці так буває, що міліони громадян не мають одної лиш гадки. Вони мають звичайно кілька гадок, кілька уподобань, кілька прямовань. Супроти цього народньої волі не всилі відзеркалювати тількиї якась одна політична партія, а звичайно відбиває її кілька політичних партій, кілька політичних проводів.

Цей звичай, що в демократичній системі мусить бути кілька політичних проводів, так був принявся в політичних переконаннях культурних народів, що його почали вважати тотожним із самою демократією. Та в цьому міститься якраз помилка, яка, хоч маленька зпочатку, однак у дальшому розумуванню доводить до зовсім фальшивих поглядів про демократію.

Найважнішою прикметою демократії не є політична зріжничкованість, тільки те, чи даний провід вірно представляє волю народу. Коли уряд, що складається з десятьох осіб, краще і вірніше відбиває волю народу, ніж, скажім, 500 чи навіть 1,000 парляментарних послів, то такий уряд є більше демократичний, хоч би навіть він мав всі зовнішні познаки диктатури, ніж той уряд, що його витискає, скажім, скорумпований парлямент. Бо, ще раз треба повторити, **демократія означає „народовластя", а не „анархію".** Ці панове, що деколи заглядають до словника, повинні собі це добре запамятати. Зболшевичина і занархізована інтернаціональна камариля у Франції чи в Еспанії не конче мусить краще відбивати волю французького чи еспанського народу, ніж гітлерівський режім відбиває волю німецького народу...

Бож Гітлер не прийшов до влади шляхом розбою, тільки демократичним шляхом, шляхом загального голосування, шляхом волі народу. Хто мав нагоду бути в Німеччині перед Гітлером і пізніше, той мусів запримітити, що німці вважають нинішній режім далеко кращою відбиткою німецького народу, ніж режім Бріннінга... Чи в обличчі цього факту можна сказати, що попередній режім, режім занархізованого, збольшевізованого Райхстагу, був демократичніший від режіму Гітлера?

Всі диктатури, які приходять до влади не шляхом насильства, тільки шляхом голосування і волі народу, є в початках демократичними явищами. Щойно пізніше, коли вони тратять звязок з народом, коли перестають радитися народу, коли починають вірити тільки у своє власне вище післанництво, вони ступнево відчужуються від народу, починають поволі не розуміти його, а вслід за тим насилувати його волю. Через те вони перестають теж бути демократичними. Це мабуть теж знає Гітлер і саме тому у всіх важніших політичних справах звертається він до народу при помочі референдуму. Це є німецький спосіб розуміння демократії. Інші народи можуть розуміти демократію інакше.

Цілком іншого покрою є большевицька диктатура, яку багато соціялістів так щиро піддержують. Большевицька диктатура не прийшла шляхом голосування, як це було в Німеччині. Ленін і Троцький, а потім Сталін, прийшли до влади по трупах кількох міліонів людей. Вони не взяли владу згідно з уподобанням і бажанням усього народу. Большевицькі диктатори не переводили теж референдуму й не питалися, чого хоче нарід. Вони тільки з грубим московським цинізмом вважали широкі маси „дітьми, які не розуміють, що для них добре". Тим „дітям" вони безоглядно накидали свою волю, волю кількадесятьох фанатиків, часто чужого походження, які вивчили напамять доктрини Карла Маркса і ті доктрини накинули силою народам московської імперії. Що ці народи не хотіли цих доктрин, це червоних диктаторів не обходило. На їх думку, цих 160 міліонів людей, це були „діти", яких треба присилувати до ‚добра''. Отак силуючи їх, вони вбили, розстрілами, засланням і голодом, поверх 10 міліонів людей...

Значить, большевицька диктатура замордувала багато тисяч разів більше людей, ніж їх вимордували гітлерівці чи фашисти. Та проти Німеччини — всі соціялісти творять один фронт. Але що до Москви — то більша їх частина є на службі червоних катів. І це нам, українцям, треба мати завжди на увазі.

ЗА КУЛЬТУРУ СЕЛА

Займаємося, як нам здається, великою політикою. І, як пише старокраєвий „Новий Час", не стає в нас часу на „дрібнички". Тому саме в нас усюди такий великий культурний застій. Тому і село наше уявляє собою досить часто дуже поганий образ під оглядом чистоти і гігієни. І це відрадна поява, що тепер підносяться в краю раз-у-раз серіозні голоси, якими запрягається наше громадянство до реальної праці, до виконування того, що вважається в нас дуже часто „дрібничками", на які не звертається уваги. Ось що читаємо на цю тему в згаданім вище часописі:

Хто має нагоду частіше побувати на селі, й то в ріжних околицях, цей не може не завважити, що наше село вже самим своїм зовнішнім виглядом може свідчити про культурний рівень його мешканців. Поминувши те, що наші села здебільша побудовані без ніякого пляну, що не впадалоб може так скоро в очі, якби не фатальний стан наших сільських доріг. Їдучи такими дорогами в болотнистий весняний чи осінний час, можна Богу духа віддати, а якаж це мусить бути мука для коней! Аж дивно, чому мешканці таких сіл з дорогами, негідними тої назви, так мало добачують користи з добрих доріг. Їх побудувати, чи поправити спільними силами односільчан не така вже тяжка річ, а тоді не булоб таких частих випадків з виверненням повних збіжжя чи сіна фір, не булоб каліцтва коней і не ломались би колеса на „гладкій, битій дорозі". Та в тім, як і в багатьох інших справах нашого сільського побуту, можна бачити лише байбайдужність і незрозуміння. Пригадується мені опис якогось чужинця, якому — їдучи нашими дорогами — видалося, що він подорожує крізь джунглі чи якісь інші пущі. Нерідко теж можна стрінутися з назвою „Беренлянд". Замітне в цій прикрій справі те, що такий стан доріг найбільш катастрофально представляється в підгірських і гірських околицях, де не можна вже хіба нарікати на недостаток каміння. Здається, найвищий вже час, щоб сільські громадські ради нарешті серіозно занялися направою доріг.

Багато пишеться й говориться у нас про потребу культурно-освітньої праці на селі й треба ствердити, що скрізь у тому напрямі робота йде, та найчастіше забуваємо про одно: наше село живе в страшних гігієнічних умовинах, санітарно цілком відстале, а до покращання відносин на тому полі у нас зроблено дотепер дуже мало. Так і відчувається, що до цих на око „дрібниць" загал не привязує надто великої ваги, коли тимчасом брак гігієнічного освідомлення якнайширших мас нашого народу мститься на нас в страшний спосіб і без нього не зможемо ставити себе нарівні з іншими культурними народами. Недбальство, бруд і неохайність, оце прикмета нашого народнього побуту. Які наслідки цього дається не треба далеко шукати: приблизно пів міліона хорих на туберкульозу на західніх наших землях, велика смертність сільських дітей (доходить до половини всіх новонароджених), ріжні пошесні недуги, з яких тиф ще до нині покутує на нашому селі, хоч культурні народи давно вже його не знають і лікарі з західніх держав, щоб простудіювати обяву тифу, приїжджають до нас. Отже багатомовні наслідки браку гігієнічного освідомлення й санітарної відсталости нашого села. Знаний афоризм, що скільність зужитого мила може свідчити про культурний рівень народу, у нас іще дуже актуальний.

Тому тій ділянці культурно - освітньої праці треба присвятити більше уваги й часу.

МОСКОВСЬКІ „ОРЛИ" ЗПІД ЗНАКУ Р. О. М.

Порозкидані по всіх усюдах московські недобитки часвідчасу піднімають голову й організують „русскій народ". Такими „організаторами" є також „маладци" з РОМ (Русское Общество Молодежи), які вважають за „рускій народ" усіх людей російської культури, та боряться за збереження церковно-словянської мови в православній церкві. Щоби показати людям, що РОМ є також щось, члени тої організації організували паломництво до Почаївської лаври, „ісконі русской святині", у якій має бути загрожений московський дух. Рушуче не поможе ніяке паломництво, бо Волинь всеціло є українською. Коли і є які винятки, то є пережитками царських часів. Московські „единонедилимцы" рішучо не мають що робити на Волині, бо є в такій зникаючій силі, що шкода просто говорити. Тому хай завчасу москалі не покладають надій на всякі московські „імпрези" на Волині, хочби вони й були під плащиком релігійности. — („Новий Час").

А. Долі.

ТОРЕАДОРОВА СМЕРТЬ

З того боку Піренеїв Франціска Ромеро дуже поважали й ще сьогодні всякий еспанець із пошанівком стрічає першого тореадора.

З кінцем вісімнацявого століття він завів перші правила мистецької боротьби з биками. Закинув варварський звичай, згідно з яким, як лише тореадор пробив бика списою, публика вдиралася на арену та, жадна крови, вбивала звіра ножами.

У Мадриді, Ронді, Валенсії та Севілі ніхто не міг йому дорівняти. Та на старість ноги отяжіли, все тіло охляло. Та хоч старий, нераз іще ставав до бою з найстрашнішими биками, одначе відвага та великий досвід не дуже йому помагали, кілька разів був ранений. Прийшов день, коли висох наче справжній кістяк, не було, здавалося, в ньому ні каплі крови та треба було на силу усувати його з арени.

Його син Педро взяв на себе обовязок, держати славне батьківське імя на гідній височі.

Було то в день 5-х великих боїв. Захоплена, гомінка юрба миттю заповнила всі степениці амфітеатру: виваляні рибалки, горді їздці, темнолиці з видовженими бровами, неспокійні діти, яких уста були схожі на роздушену черешню. Рожі в волоссю холіталися на всі боки наче ріжноколірові крильця метеликів. Розіпняті полотна, що охоронювали від жаркого сонця, лопотіли, видуті вітром.

Предсідник, генерал Мартінез, адютант короля Карла IV., заняв із своїм почотом місце в позолочуваній льожі. Нараз роздалися звуки сурм.

По звичаю Дон Мартінез дав знак хустиною. Пішов традиційний, роскішний похід: альгуазілі, еспади, пікадори і ряд прибраних у цвіти мулів із прапорцями.

Одного за одним пять биків виводили на нарену, в боротьбі вбивали їх і викидали

Та юрба й далі ждала нетерпеливо: Педро мав боротися із шестим, найлютішим биком. Як відчинили ворота, на арену впало справжне чудовище. Нервова тишина настала в амфітеатрі.

Був то гарний, расовий бик. Шия кремезна, червоні очі розглядалися дико довкола. Неспокійний зігнувся і рогами зарив у пісок.

Перших двох нещасників, які відважилися його ніс торкнути червоною плахтою, кинув на землю та змісив ногами, заки ще змогли скочити на бік.

Один пікадор старався підігнати ближче свого коня, закриваючи йому ліве око — праве мав завязане — щоби не бачив, як бішений бик готовиться до нападу. Та коли кінь почув, як бішений бик дихнув на нього, відвернувся і поніс пікадора аж на другий кінець арени.

З усіх боків почулися крики погорди. Визвали інших і вони впали на арену... за хвилину довкола розбішеного звіра лежала купа потолочених тіл, коні й люди вилися в смертельному хропінні.

Предсідник дав знак і трубач проголосив останню точку: смерть бикові.

Виступив Педро. Вийшов наче автомат. Видно було, що додавав собі відваги, старався побороти страх. З його мертвецьки блідого лиця пробивався страшний жах.

Педро розпустив червону плахту. Одним надприродним скоком бик прискочив і вирвав Педрові з рук червону плахту та став розшарпувати її рогами.

Свистам і крикам погорди не було кінця. Стид виступив на тореадорове лице. Він вчинив один рух, який висловлював гнів, потім на двоє переломив свій меч, кинув його перед предсідникову льожу та вийшов.

За барієрою ждав на Педра його батько Франціско. Був іще більше блідий, ніж його син. Блідий наче стіна т страшний.

— Хай принесуть мені меч!

Дали йому меч без словечка. Старий батько підняв меч і відрубав синові косу, тепер уже непотрібний знак його звання.

— Ти не був гідний носити її! — сказав.

Потім схопив червоний плащ і гордо вийшов на арену.

На піску лежали три непритомні пікарди.

Франціско Ромеро вдихав запах крови, що знімався з потолоченого піску. Потім ввічливо поздоровив генерала. Коли люди побачили його, як наступає худорлявий наче кістяк, із западеними лицями й очима, тяжкий віддих спочування почувся в амфітеатрі.

Справді, Франціско мусів нараз ізсунутися з глуздів, щоб у своїх літах, такий немічний ставав напроти кровожадного бика.

Бик із боку глядів дико. Оплески й оклики „славно" неслися з усіх сторін і заглушували оклики погорди, що ними засипали його сина.

То була дивна хвилина: ця людська постава подобала на чудовище!... Кілька рухів і здавалося, що Франціско наче віджив, наче почув у собі звинність молодого матадора, якого колись подивляла вся Еспанія. Потім, держачись кріпко на своїх тирхавих ногах, гострим поглядом шукав місця, де вдарити бика між груди...

Нараз заблестів меч і зник у тілі, що парувало... Кров бухнула, тяжкий звір упав на коліна, безпомічно глянув довкола... та помало впав мертвий.

Роздався гомін окликів, що злилися у сильний поздоров. Жінки рвали свої багаті одяги та кидали на арену шовкові шматки, наче якісь ріжноколірові прапори. Широкі еспанські капелюхи полетіли звідусіль. Діти верещали. Цвіти обсипали матадора.

Та що це діється?... Меч випав із Франціскової руки. А сам Франціско хитнувся, впав на коліна, на пісок... Це напруження нервів було понад сили слабого старця. Він умирає в авреолі перемоги, осяяний сонцем поруч страшного бика із ґвадальквівірської країни.

Старця закрили червоним плащем, наче яким червоним покривалом, зпід якого виставала лиш одна рука, довга костиста рука, що подобала на старий корінь, рука, яка ніколи не хибила цілі.

Так помер Франціско Ромеро разом із своєю останньою жертвою.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗУ, що відбулася в днях 20, 21, 22, 23, 24 і 25 липня 1936 р.

ЗВІТ З КОНТРОЛІ ГОЛОВ. РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ від 1-го січня до 30-го червня 1936 р.

З початком січня 1936 р. було повнолітніх членів	20,983
За час 6 місяців: принято нових	697
принято наново	759
принято з переступними листами	118
принято зі старого роду обезпечення	60
принято з інших кляс	39
Разом	22,656
За час 6 місяців: суспендовано	1,171
відійшли з переступними листами	101
відійшли до нового роду обезпечення	60
відійшли до інших кляс	37
відійшли на безплатне продовження	24
відійшли зі зворотом в готівці	69
відійшли на виплачене обезпечення	13
померли	101
Разом	1,576
З кінцем червня 1936 р. було повнолітніх членів	$21,080

Повнолітні члени були обезпечені в таких клясах:

З кінцем червня 1936 р. було членів в старім роді обезпечення	506
В обезпеченні платнім по смерти з вкладками до 70 року життя	638
В обезпеченні платнім по смерти з вкладками протягом 20 літ	1,132
В обезпеченні платнім за життя з вкладками протягом 20 літ	636
В новім обезпеченні на ціле життя для нових членів	2,780
В новім обезпеченні на ціле життя для старих членів	15,388
Разом	21,080

Молодечий Департамент.

З початком січня 1936 р. було дітей членів	8,608
За час 6 місяців: принято нових	339
принято наново	260
принято з переступними листами	42
принято з інших кляс	31
Разом	9,280
За час 6 місяців: суспендовано	495
відійшли з переступними листами	42
відійшли до повнолітніх членів	243
в ідійшли до інших кляс	17
відійшли на безплатне продовження	8
відійшли зі зворотом в готівці	10
померли	6
Разом	821
З кінцем червня 1936 було дітей членів в Мол. Деп.	8,459
В клясі 1. Молод. Департаменту	6,573
В клясі 2. Молод. Департаменту	1,682
В клясі 3. Молод. Департаменту	204
Разом	8,459

ЗВІТ КОНТРОЛІ ГОЛОВНОГО ФІНАНСОВОГО СЕКРЕТАРЯ-КАСІЄРА ВІД 1-го СІЧНЯ ДО 30-го ЧЕРВНЯ 1936 Р.

П Р И Х О Д И:

	З місячних вкладок	Процент від бондів	Процент від морґечів	Процент з банків	Сирітські части	Відзнаки книги і ін.	Сплати морґечів	Сплати бондів	Сплати позичок	Рент	Звороти	Заробок на бондах	Проц. від позичок	Перенос з резерви і Мол. Деп.	Спродаж і заробок на прапертах	Звороти стипендій	РАЗОМ
Січень	43,577.07	3,676.67	4,097.26	1,241.44			2,142.75	85,039.00	756.30			6,041.00	643.61				147,215.10
Лютий	43,667.85	640.31	3,735.21			11.00	213.57		764.83				784.56				49,817.33
Березень	44,602.08	3,608.85	4,260.82	1.94	722.52		23,018.57		1,866.29				1,047.65				79,128.72
Квітень	43,431.41	821.25	5,067.27		1,955.35		2,319.29		1,322.00				412.70	97,234.17			152,563.44
Травень	42,723.19	4,031.88	1,678.91		250.00		159,877.81	74,250.00	812.50			3,890.63	1,013.90				288,528.82
Червень	43,685.13	2,487.50	3,608.79				4,762.22		1,201.00				775.66	1,288.00		100.00	57,908.30
Разом	261,696.78	15,266.46	22,448.26	1,243.38	2,927.87	11.00	192,334.21	159,289.00	6,722.92			9,931.63	4,678.08	98,522.17		100.00	775,161.71

Р О З Х О Д И:

	Фонд посмертний	Фонд адміністр.	Фонд резервовий	Фонд конвенц.	Фонд запомог	Фонд народний	Фонд сирітський	Морґечі	Бонди	Позички	Реальність	РАЗОМ
Січень	10,973.09	4,985.82			1,563.00		1,496.81	2,422.02		5,303.00		26,743.74
Лютий	11,779.05	8,968.89			1,635.00	600.00	1,075.24	376.75	80,956.86	5,655.00		111,046.79
Березень	18,968.06	8,187.09			1,630.00	3,885.00	1,603.70	83,971.70	67,525.00	6,686.00	16,300.38	208,756.93
Квітень	30,962.55	13,446.35	85,479.65	24.88	2,809.43	1,884.88	2,192.41	11,191.48		2,004.00		149,995.63
Травень	14,858.87	8,072.31			1,520.00	150.00	477.50	91,217.90		7,719.00	159,723.48	283,739.06
Червень	18,930.16	6,183.00			1,295.00	25.00	2,102.46	345.94	68,000.00	6,307.00		103,188.56
Разом	106,471.73	49,843.46	85,479.65	24.88	10,452.43	6,544.88	8,948.12	189,525.79	216,481.86	33,674.00	176,023.86	883,470.71

ЗІСТАВЛЕННЯ ГОТІВКИ.

Готівка з кінцем грудня 1935 року остала	$ 353.289.67
Прихід за 6 місяців	775,161.71
Разом	$1,128,451.38
Розхід за 6 місяців	883,470.71
Готівка з кінцем червня 1936 року остає	$244,980.67

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	$ 244,980.67
Морґеджі	1,256,706.42
Бонди	928,233.85
Реальности	855,871.10
Дім У. Н. С.	110,000.00
Позички членам	474,324.00
Разом	$3,870,116.04

Стан довжний:

Фонд посмертний нових родів обезпечення	$3,113,912.04
Фонд запомоговий	77,333.56
Фонд адміністраційний	129,179.42
Фонд конвенційний	33,983.08
Фонд народний	1,991.11
Inflation Fund for protection of Investement & Mortality	225,744.00
Фонд резервовий	13,181.44
Фонд посмертний старого роду обезпечення	71,746.15
Фонд сирітський	203,045.24
Разом	$3,870,116.04

ЗІСТАВЛЕННЯ БІЛЯНСУ.

Загальний маєток 30-го червня 1936	$3,870,116.04
Загальний маєток з кінцем 1935 року остався	3,720,730.24
Приріст зайна за 6 місяців	$ 149,385.80
Готівка з рентів реальностей і морґеджів під контролею У. Н. Союза	25,479.87
Приріст майна Молодечого Департаменту	14,567.90
Загальний приріст майна У. Н. С. за 6 місяців	$ 189,433.57

ЗВІТ З КОНТРОЛІ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ У. Н. С. ВІД 1-го СІЧНЯ ДО 30-го ЧЕРВНЯ 1936 Р.

П Р И Х О Д И

	З місячних вкладок	Процент з банків	Процент від бондів	Процент від морґеч.	Рент від реальности	Сплата бондів	Сплата морґечів	Заробок на бондах	РАЗОМ
Січень	2,281.63	729.68	701.25	794.88			170.30		4,677.74
Лютий	2,312.02		246.27	846.80			80.00		3,485.09
Березень	2,346.59		112.50	856.83			607.50		3,923.42
Квітень	2,363.72			388.94			1,212.49		3,965.15
Травень	2,276.19		562.50	956.32		24,750.00	495.00	1,296.87	30,336.88
Червень	2,341.26		106.25	309.50			150.00		2,907.01
Разом	13,921.41	729.68	1,728.77	4,153.27		24,750.00	2,715.29	1,296.87	49,295.29

Р О З Х О Д И

	Виплати посм. запомог	Платні пом. сил	Молодечий журнал	Праці друк. і т. п.	Актюар	Морґеджі	Позички	Видатки канцелярії	Перенос до УНС за діти	Бонди	Нагороди	Процент на морг. і бонд.	Грошеві звороти	РАЗОМ
Січень		216.00	475.00					25.00						716.00
Лютий		270.00	475.00					25.00					28.00	798.00
Березень		216.00	475.00		176.56	1,100.00	25.00	25.00					48.60	2,066.16
Квітень	400.00	216.00	475.00			602.70		25.00		6,044.26		38.00	111.20	7,912.16
Травень	1,146.00	270.00	475.00	155.25		24,157.45		25.00				492.70	55.53	26,776.93
Червень		230.00	475.00	170.00		4,500.00		25.00					22.26	5,422.26
Разом	1,546.00	1,418.00	2,850.00	325.25	176.56	30,360.15	25.00	150.00		6,044.26		530.70	265.59	43,691.51

ЗІСТАВЛЕННЯ ГОТІВКИ.

Готівка з кінцем грудня 1935 остала	$ 62,781.42
Прихід за 6 місяців	49,295.29
Разом	$ 112,076.71
Розхід за 6 місяців	43,691.51
Готівка з кінцем червня 1936 остає	$ 68,385.20

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	$ 68,385.20
Морґеджі	174,842.04
Бонди	90,713.26
Реальности	56,650.92
Позички	25.00
Разом	$390.616.42

Стан довжний:

Фонд посмертний	$286,635.12
Фонд адміністраційний	103,981.30
Разом	$390.616.42

ЗІСТАВЛЕННЯ БІЛЯНСУ.

Загальний маєток 30 червня 1936	$390,616.42
Загальний маєток 31 грудня 1935	376,048.52
Приріст майна за 6 місяців	$ 14,567.90

Згідно з банковими книжечками і банковими виказами готівка знаходиться в банках, котрі подаємо в цьому звіті. Банк, зазначений зіркою, це банк заморожений.

Готівка У. Н. Союза, старих і нових родів обезпечення, знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва Фонду	Сума:	Разом:
Peoples Trust Co.	Shamokin, Pa.	558	Sav. Dept.	Orphan's Fd.	$ 6,218.71	$ 6,218.71
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	182,746	Sav. Dept.	Adm. Fd.	14,284.36	
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	202,352	Sav. Dept.	Adm. Fd	13,855.95	28,140.31
First National Bank	Jersey City, N. J	656	Sav. Dept.	Indg. Fd.	15,335.01	15,335.01
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.	16,955	Sav. Dept.	Mort. Fd.	790.05	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	30,028.96	30,819.01
Trust Co. of New Jersey	Jersey City, N. J.	16,279	Sav. Dept.	Mort. Fd.	7,118.22	7,118.22
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.	8,209	Sav. Dept.	Reserve Fd.	4,632.24	
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	7,621.87	12,254.11
Linden Trust Co.	Linden, N. J.		Check Acc't	Mort. & Res. Fd.	2,631.19	2,631,19
Elizabethport Banking Co.	Elizabeth, N. J.	16,091	Sav. Dept.	Mort. Fd.	11,230.27	11,230.27
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	1,564	Sav. Dept.	Mort. Fd.	17,857.06	17,857.06
National State Bank	Elizabeth, N. J.	6,482	Sav. Dept.	Reserve Fd.	6,995.31	6,995.31
Central Home Trust Co.	Elizabeth, N. J.	5,899	Sav. Dept.	Mort. Fd.	6,548.27	6,548.27
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	National Fd.	1,991.11	1,991.11
Fidelity Union Trust Co.	Newark, N. J.	105,713	Sav. Dept.	Mort. Fd.	1,935.11	
Fidelity Union Trust Co.	Newark, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	736.00	2,671.11
* N. J. National Bank & Trust Co.	Newark, N. J.	19,297	Sav. Dept.	Adm. Fd.	2,725.77	2,725.77
Howard Sav. Institution	Newark, N. J.	547638	Sav. Dept.	Conven. Fd.	2,946.78	2,946.78
Integrity Trust Co.	Philadelphia, Pa.	32502	Sav. Dept.	Mort. Fd.	11,188.28	11,188.28
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	19,942.00	19,942.00
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Adm. Fd.	38,210.57	
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Indegent Fd.	12,152.49	50,363.06
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Orphan's Fd.	8,005.09	8,005.09
				Total	$244,980.67	$244,980.67

Готівка Молодечого Департаменту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва Фонду	Сума:	Разом:
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	3,730	Sav. Dept.	Mort. Fd.	$ 6,372.25	
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	10,474	Sav. Dept.	Mort. Fd.	893.92	$ 7,266.17
Harmonia Mutual Sav. Ass'n	Elizabeth, N. J.	21,446	Sav. Dept.	Adm. Fd.	27,491.68	27,491.68
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	6,738.32	6,738.32
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	18,336	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,806.80	
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	8,208.27	12,015.07
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	14,873.96	14,873.96
				Total	$68,385.20	$68,385.20

Готівка Сиротинця-Захисту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом
Nat'l Newark & Essex Banking Co.	Newark, N. J.	20,360	Sav. Dept.	$ 364.50	$ 364.50
U. S. Saving Bank of Newark, N. J.	Newark, N. J.	140.488	Sav. Dept.	6,132.31	6.132.31
			Total	$6,496.81	$6,496.81

Фонд ім. С. Ядловського ульокований:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	5,279	Sav. Dept.	$2,445.36	$2,445.36

Готівка від власних реальностей і контрольованих орґанізацією морґеджів знаходиться в отсих банках:

Commercial Trust Co. Brgn. Av. Br.	Jersey City, N. J.	Check Acc't	$ 1,264.74	$ 1,264.74
First National Bank	Jersey City, N. J.	Check Acc't	24,215.13	24,215.13
		Total	$25,479.87	$25,479.87

ЗВІТ З АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ" ід 1-го вічня 1936 до 30-го червня 1936

ПРИХІД.		РОЗХІД.	
Січень	$5,362.39	Січень	$4,886.60
Лютий	5,109.13	Лютий	4.833.82
Березень	5,887.23	Березень	5,818.19
Квітень	5,090.16	Квітень	4,718.62
Травень	6,822.58	Травень	6,309.49
Червень	5,495.56	Червень	4,347.89
Разом	$33,767.05	Разом	$30,914.61

Пояснення приходів і розходів.

На прихід зложилися такі позиції:		На розхід зложилися такі позиції:	
Передплата від членів	$24,420.00	Платня редакторів і завідателя	$ 5,320.00
Передплата приватна	1,976.72	Платня робітників	11,675.33
Оголошення	3,268.06	Платня кореспондентів	802.90
Роботи для У. Н. Союза	1,286.48	Папір і інші друк. матеріяли	5,004.11
Роботи приватні	784.61	Почта за часопис	3,054.70
Торг з книгарні	785.14	Опал, світло, електрика	968.72
Ріжні дрібні й звороти	988.57	Видатки адміністрації	1,067.64
Процент з банку	257.47	Асекурація	296.44
		Податки, чинш і т. д.	1,477.98
		Машинерія і інші прилади	520.63
		Направа машин	103.35
		Купно книжок	622.81
Разом	$33,767.05	Разом	$30,914.61

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Прихід від 1-го січня до 30-го червня 1936	$33,767.05
Готівка в банку з днем 31го грудня 1935	14,952.07
Разом	$48,719.12
Розхід від 1-го січня до 30-го червня 1936	30,914.61
Остається готівка по день 30-го червня 1936	$17,804.51

Готівка „Свободи" розміщена так:

N. J. Title Guarantee & Trust Co., Savings account	$3,835.47
N. J. Title Guarantee & Trust Co., Checking account	3,643.26
Commercial Trust Co. of N. J., Savings account	5,762.30
Chase National Bank of New York, Checking account	4,373.04
Cash on hand June 30, 1936	190.44
Разом	$17,804.51

Згідно зі статутом Головна Контрольна Комісія У. Н. Союзу перевела піврічну контролю майна й діяльности У. Н. Союзу й отсим стверджує, що все знаходиться в порядку, а маєток представляється так, як виказують повищі табельки й зіставлення.

О. Е. Малицький,
А. Пашук, Д. Капітула.

УКРАЇНСЬКЕ ПРОТИАЛЬКОГОЛЬНЕ ТОВАРИСТВО „ВІДРОДЖЕННЯ".

Українці мають своє товариство тверезости. Минулого року обходило воно 25-літній ювилей своєї праці для українського громадянства. Його первопочинки недавні, 25 літ усього, але протиалькогольний і протинікотинний рух сягає далеко взад; ще в панцизняних часах звернуло наше духовенство увагу нашому народові й повело за вказівками своїх митрополитів і епископів широку акцію за т. зв. „братства тверезости". Так поступала перша фаза протиалькогольної справи, яка перед війною опинилася в руках Українського Протиалькогольного Т-ва „Відродження", яке провадить далі вперту боротьбу з отрутами за повну абстиненцію українців. Що це таке абстиненція? Є це цілковита повздержаність від курення нікотини (тютюнів) і пиття алькогольних напитків. Т-во „Відродження" веде в тому напрямі широку діяльність по цілому краю, закладає свої кружки, філії, влаштовує курси і вистави, загалом веде культурно - освітню працю. Головна Рада Т-ва удержує власний музей, видає місячний ілюстрований журнал такоїж назви і т. д. Відносно фондів воно оперте виключно на долю і ласку членів чи його прихильників. З огляду на всякі перепони в діяльності — Т-во розпоряджає малим оборотом і серед сьогоднішних злиднів бореться за своє існування. Т-во видає ще стінні образи протиалькогольного змісту, пропагандову і наукову літературу, листівки й інше. Т-во є членом міжнародного протиалькогольного Союзу, з яким обмінюється бюлетеном про стан таких річей і таким чином українці здобувають собі розголос та щиру симпатію в інших.

УПТ „В-я" взиває охочих співпрацювати з ним і закріплювати його ідеї на кожному місці. Хто хоче навязати тісніші звязки в тій справі, хай пише листа безпосередньо до Централі: Українське Протиалькогольне Товариство „Відродження", Львів, вул. Чарнецького 26. Звідти дістане всі належні вказівки і проспекти.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЗА ЗБРОЮ!

За зброю, гей, браття, за зброю,
Відважно і сміло рушаймо до бою!
За долю і волю і честь України
Готові ми вмерти кожної хвилини.

За зброю, гей, браття, за зброю,
Хай слава лунає про нас всіх горою,
Від тих Карпат синіх аж ген по [Кавказ
Хай слава лунає лиш тільки про нас.

За зброю, гей, браття, за зброю,
На врага рушаймо дружньою юрбою,
Хоч згинути треба, не треба лякатись,
Найкраще із смерти собі засміятись.

За зброю, гей, браття, за зброю!
Хто відважний, крикніть: Ану днесь [за мною! —
До тих слабодухів, що віри не мають,
Що під вражим кнутом вічно пропа- [дають.

Микола Горішний.

З ДНЯ

ЖИДІВСЬКО - АРАБСЬКІ ТЕРТЯ.

З Лондону доносять, що британський уряд назначив для Палестини слідчу комісію, яка має розглянути причини розрухів і конфліктів між арабами та жидами і придумати способи, як запобігти лиху.

Хоч жиди вже близько дві тисячі літ покинули Палестину й розбились по світі, одначе впродовж тих довгих віків вони не забули за свій рідний край і не стратили надії створити там знову свою державу.

Здобувши великі впливи і владу серед інших народів, зробили вони по світовій війні відважний і рішальний крок у напрямі сповнення своїх мрій. Своїми накопиченими капіталами, своєю пресою, своїми політичними звязками вони наклонили побідну антанту до створення з Палестини самостійної держави, в якій перевагу дістали б жиди, та я-ка булаб під протекторатом Великої Британії.

Одначе за довгі віки відсутність жидів землю у Палестині захопили араби, а жиди знайшлися у великій меншості: лиш один жид на девятьох арабів. Жиди цим не знеохочувалися. Вони вірили у свою фінансову, політичну і культурну вищість над арабами. Вони вірили, що той довговікний процес, у якому вони втратили територіяльне посідання у Палестині, можна завернути. Маючи нагромаджені капітали, як теж запевнену політичну і мілітарну силу інших народів, вони думали, що в короткому часі викуплять від арабів землю, заселять її іміґрантами-жидами, розбудують промисл, піднесуть край торговельно і в той спосіб таки сповнять свою солодку мрію, що впродовж віків була частиною їх релігії. Цілим тим жидівським рухом керувала Організація Сіоністів.

Зпочатку все йшло добре. Зі всіх сторін світу зїздилися жиди, привозили з собою капітали, викуплювали від арабів землю, збільшали свій стан посідання, розбудовували рільництво і промисл. Та зчасом справи почали псуватись. Араби, позбувшися землі, не уміли грішми як слід орудувати. Вона їх нерозважно пропускали й через те творили хмари нуждарів. Крім цього приїзд жидів подразнив їх інстинкт расовий. Вони бачили, що на їх землі (а ці землі вони вже вважали своїми), наїздять чужинці, які ступнево захоплюють верхові позиції, спихаючи їх самих униз. Почалися погрози. Зпочатку малі, далі більші, в яких гинули нераз по обидвох боках десятки людей. Британська поліція, що тримає порядок у Палестині, стоїть покищо по жидівському боці. Бо жидів у Палестині значно меньше, а крім цього жиди з уродження не люблять фізичної боротьби і проливу крови.

Про палестинське питання розписується нині вся світова преса. У звязку з ним недавно паризький часопис подав жарт, що в гумористичний спосіб змальовує тамошні відносини між арабами і жидами. Вулицею йдуть два жиди. На другому кінці вулиці вони побачили двох арабів. „Втікаймо" — шепнув один жид другому. „Чого?" — запитав другий. „Та бо їх два, а ми лише самі".

ВІДВАГА УКРАЇНЦІВ.

Шуткуючи з жидівської відваги, не зашкодить деколи поглянути на нашу власну відвагу. В дописі „Комуна в Підкрові" (диви „Свобода" з 30. липня ц. р.) говориться про те, як то в одному українському селі один большевицький бандит, відсидівши чотирилітню кару за вбивство дівчити, враз з трьома своїми братами почав у згаданому селі заводити комуну та творити „народній фронт". Свою большевицьку „ідеольогію" чотири большевицькі громили виладовували в той спосіб, що розбивали читальняні збори, свідомим громадянам вибивали вікна, палили сіно, а навіть декого побивали до крови.

І як на це зареаґувало наше село? — „Своїм терором, пишеться у цьому дописі, підяреські комунарі досягли того, що голова місцевої читальні о. Добрянський зрікся головства, а за ним відійшли від читальні й інші селяни". У висліді ті чотири большевицькі бандити захопили читальню і цілий будинок, що його минулого року ціле село з рожевими надіями будувало...

Українці мусять навчитися, що за правду треба боротися. А це не є ніяка боротьба, коли зі страху перед можливими прикростями голова і всі свідомі члени уступають з „поля битви" й лишають на поталу бандитам національне майно. Бандити є в кожному народі. Коли ж ці народи остаються культурними, то тому, що культурний елемент здобув у них перевагу, що викресав із себе настільки волі й охоти, щоби бандитів виперти з передових позицій і провід на кожній ділянці суспільного життя задержати у своїх руках. Поступок о. Добрянського нагадує нашу приповідку: не тратьте куме сили, спускайтеся на дно. Таким шляхом ми далеко не зайдемо.

БОЛЬШЕВИЦЬКЕ БЛОФЕРСТВО.

Минулого тижня кореспондент нюйорського „Таймсу" приніс був новину з Москви: що в большевії даються відчувати браки ріжних продуктів, а понад усе хліба і харчів. Цього четверга той же самий „Таймс" приносить таку новинку:

Москва 29. липня. — Совєтський уряд зарядив виріб вина для робучого народу. Найновішим офіційним указом заряджено збільшити продукцію шампанського вина з 300,000 фляшок, що річно його виробляють нині, до 12,000,000 фляшок у 1942 році. Комуністичні лідери заявили, що це зарядження має на цілі збільшити свободу і багатство життя російському пролетаріятові. „Шампан, вони говорять, відтепер не буде ніяким люксусом у Совєтах".

Прочитавши цю новинку безкритичний читач подумає собі: „А всеж таки там щось дбають про бідних людей! Навіть думають про шампан для них!"

Та ці „розпорядження" це ніщо інше, а тільки чергове гидке большевицьке обманство, що якраз числить на безкритичного читача. Бо уявім собі, що большевикам справді вдасться до 1942 року збільшити продукцію шампану на 12,000,000 фляшок річно. То що з того? Ми знаємо, що в цілому большевицькому союзі є понад 170,000,000 людей. Себто на цілий рік припало би на 17 осіб трохи менше як одна фляшка шампану! Точніше кажучи, впродовж цілого року совєтський громадянин могтиме в 1942 році хлипнути одну столову ложку шампану! Очевидно, буде міг хлипнути цього шампану лише тоді, коли: а) до того року направду піднесуть продукцію, і б) коли большевицькі комісарі схочуть ділитися тим шампаном з усіми людьми й схочуть нарівні з іншими, задоволятися лиш одною ложкою шампану на рік. Але коли ця большевицька талаїстра не захоче одної лише ложки на рік, а захоче цілої фляшки що дня?... Скільки тоді лишиться для пролетаріяту і для „піднесення багатства" його життя?

Про те все большевики не згадують. Вони не хочуть згадувати цього. Вони числять лише на зверхній ефект і на глупоту людей.

ПРОТОКОЛ

з нарад головного екзекутивного комітету У. Н. Союзу, які відбулися 23. липня 1936 року в головній канцелярії У. Н. Союзу під ч. 81—83 Ґренд Стріт, Джерзі Сіти, Н. Дж.

У нарадах взяли участь: головний предсідник М. Мурашко, заступник головного предсідника В. Малевич, головний рекордовий секретар Д. Галичин і головний фінансовий секретар-касієр Р. Слободян.

Головний предсідник відкрив збори в 2-гій годині пополудні та намітив для полагодження такі справи:

Продаж і купно бондів. Постановлено продати Ню Йорк Порт оф Оторіті 3¾% бонди за $104,187.50, які закуплено в грудні 1935 р. за $99,000. Рішено купити Юнайтед Стейтс Трежорі 2¾% Сертифікейтс за $68,000.

Відсотки від Маямі Флорида бондів. Стверджено, що від 1-го липня 1936 року заряд міста Маямі почав платити від депонованих бондів організації на суму $38,000 усі пять відсотків готівкою, а не частинно цертифікати, а частинно готівкою, як це досі було. А щодо недепонованих бондів на суму $100,000, то організація отримала $2,000 готівкою на покриття відсотків за перших шість місяців 1936 року.

Виміна морґеджів. Стверджено, що У. Н. Союз одержав бонди Ґовм. Овнерс Лон Корпорейшен у заміну за морґедж організації на суму $5,525 на реальности в Клівленд, О.

Уділення нових морґеджів. Рішено уділити нові морґеджі, а саме: $2,000 на реальність Максима Шкодовського, $2,500 на реальність Івана Микитки, $4,000 на реальність Иосифа Тарнавського й $3,750 на реальність Василя Кардаша. Також постановлено інвестувати $79,333.14 у забезпечених і державою запоручених морґеджах.

Перебрання реальностей на власність У. Н. Союзу. За неплачення міського податку та відсотків від морґеджу рішено перебрати на власність організації реальність під ч. 339 Берґен евеню, Джерзі Сіти, Н. Дж., на якій У. Н. Союз мав морґедж на суму $94,325. В тому самому часі зроблено з дотеперішним власником реальности умову, згідно з якою винаймлено йому ту реальність за $800 місячного ренту, з тим, що по трох роках він матиме право відкупити ту реальність по заплаченні та вирівнанні всіх залеглостей. Квота $800, яку цей бувший власник буде платити місячно У. Н. Союзові, має бути вжита на покриття міського податку та відсотків від інвестованого гроша в дотичній реальності. Також постановлено перебрати на власність організації реальність під ч. 200 Ендерсон евеню, Фейрвю, Н. Дж., на якій був морґедж на суму $17,009, та рішено порібити конечні направи на тій реальности.

Знижка податків. Рішено внести просьби до міських та повітових властей про знижку податків на реальностях У. Н. Союзу.

На тім закінчено наради, а головний предсідник закрив збори в годині 5:30 пополудні.

Д. Галичин,
головний рек. секретар.

ЩО Я ЗРОБЛЮ ДЛЯ НАРОДУ

(З часопису для українських дітей „Дзвіночок").

Раз у славнім місті Львові,
На Сокільськім довгім Полі,
Зібралося десять хлопців,
Десять юних українців.

Всякі ігри заводили:
Бігли до мети щосили,
В височінь і в даль скакали,
В копаного мяча грали, —
Потім стали й засіли,
І поважно розмовляли
Хлопці з козацького роду,
Хто що зробить для народу.

Перший Петро обізвався:
— В ході довго я вправлявся
І вправлятись завжди буду
І не пожалію труду,
Щоб пройти долини й гори,
Степ і гай і густі бори,
І лани і полонини,
(Сконфісковане).
Щоб пройти, щоб їх пізнати,
Всім красу їх розказати,
Щоб усі свій край хвалили,
Рідну землю полюбили.

Другий Славко став казати:
— Хочу всякі вправи знати,
Хлопців сто поставлю в ряд
І навчу їх весь оборяд:
—Збірка!—Позір!—Вправо гляньі
Сотня, рушь! Скорий крок! Стань!
Чвірки вліво!—Чвірки вправо!
В лаву!—В наступ! Бігом жваво!"
— Бо впоряд хто добре знає—,
Той відважно виступає,
Прямо стане, просто йде,
Бо в такому дух росте!

Лесь говорить: — Буду дбати,
Щоб минувшину пізнати,
Всю історію народу,
Давню славу і свободу. —
— Бо історія навчає,
Що робити нарід має,
Щоб недолі не зазнати,
Щастя й гаразду діждати.

Дмитро каже: — А я, знай,
Геть опишу рідний край,
Все розважу, розміряю
І на мапах нарисую, —
Зазначу усе точнісько,
Де високо, де низенько,
Де ліси, де лан широкий,
Де ріка, де став глибокий,
Де є місто, де село,
Де цілюще джерело,
Скарби де в землі багаті,
Де церкви, хати, палати...

А Василь став говорити:
— А я скрізь буду ходити,
Українцям повідати,
Що книжки варт всім читати,
— І книжки і часописи —
Краща зброя це, ніж списи,
Краща зброя, ніж гармати,
Ясний ум — тож варт читати!
Скажу: —„Не дармуй нікому,
Змалку пильно вчися в школі,
Й ціле життя просвічайся,
Лиху і біді не дайся!"

Зенко каже: — Я візьмуся,
Добре торговлі навчуся,
Грошей досить утаргую
І фабрику побудую,
Все там буду виробляти,
Добрі зиски буду мати,
Та не на свої роскоші
Я оберну ті гроші:
На „Просвіту" й „Рідну Школу",
На дітвору біду, вбогу,
Щоб могла також учитись,
Народові прислужитись.
В місті бурси побудую,
Стипендії уфундую,
Щоб і вбогі, але пильні,
Мали з школи зиск обильний.

Мирон каже: — Я вправляюсь,
І спортовцем буть стараюсь,
Щоб з чужинцями змагатись,
І нікому з них не датись,
Щоб тим чином рідні справі
Приспорити чести й слави,
Щоб у світі всі нас знали,
Наше 'мя шанували.

Ромко мовить: — Моя мати
Радить священиком стати.
Священичий стан шаную,
Службі тій себе жертвую,
Щоб свій нарід в вірі вести
До добра, до слави й чести,
Бо в глибокій вірі в Бога
Сила духа й перемога!

Гнат сказав: — Я мушу стати
Лікарем і лікувати
Недуги в містах і селах,
В бідних хатах невеселих,
Бо недуги у народі
Все стають на перешкоді
У змаганні до добра,
Де недуга — там біда!
Я буду людей учити,
Не курити, ні не пити.
В сонці, в ясності купатись,
І рости і розвиватись!

Михасько став промовляти:
— Політиком хочу стати,
Підвивать вселюдське право,
Що народ веде до слави,
Прав народу пильнувати,
І нових прав добувати,
Вчити, що в єдності й згоді
Буде щастя у народі!

Так казав один одному
І спішили всі додому,
Щоб до книжки пильно взятись,
Щоб у школі не стидатись.

Бо й це знають мудрі діти:
Лиш з науки, лиш з освіти
Виростає дужа сила,
Що мов ті могутні крила,
Вгору підійме людину,
Щоб трудилась без упину
Для добра свойого брата,
Щоб зраділа Рідна Мати!

Поблагословиж, о Боже,
Юнаків на діло гоже!

Юнаків і всі ті діти,
Що в науці і в освіті
Прагнуть виростати й жити,
Щоб Тобі й братам служити.

Б. З. — Ю. Ш.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА. (71)

У ту хвилю, коли Док старався переконати Юкунду, щоб він приніс їм зброю, два чорношкірі сторожі ввійшли до середини колиби і силою витягнули звідти Буляйо. Вони потягли його до табору, щоб там його вбити та з його мяса приготовити вечерю. Відхід Буляйо настроїв хлопців пригноблено.

Біля колиби осталися ще два сторожі. Одначе після короткої надуми і вони подалися до табору, щоб поглянути, як будуть убивати Буляйо. Цього відвідування вони не хотіли ніяк пропустити. Вони вагалися хвилю, одначе, подумавши, що на дворі ніч, що село окружене високим парканом, і що в нетрах повно звірів, вони стали певні, що вязні не захочуть утікати.

Док закликав Паабу до колиби. „Слухай", заговорив він твердо до чорного, витягаючи свій ніж. Чорний миттю відскочив від нього. Він іще добре тямив штучки з ножами й не забув „чарівної медицини", що її мав захований в його голові Док. „Я дам тобі цей ніж і ти станеш сам чародієм", продовжав Док.

Паабу з зацікавленням нахилився і в його очах появилась велика охота мати цей ніж. „Але я дам тобі цей ніж тоді, коли ти принесеш зброю", говорив далі Док. По короткій надумі чорний відповів: „Я принесу те, чого хочеш". „Дуже гарно", заявили оба білі хлопці. В їх молодечих серцях зродилася нова надія на втечу.

Догадлива.

— Про що так думаєш, Андрію?

— Про те саме, що й ти, Марусю.

— О, як так, то я кричатиму.